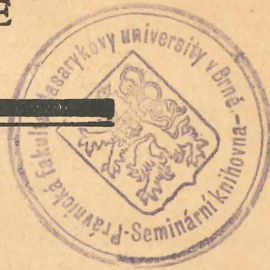

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ
POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

JUDr. KAREL KOUKAL:

Zastoupení stran v pracovním řízení.

Na rozdíl od zákona o živnostenských soudech řeší zákon o soudech pracovních otázku zastoupení stran kompromisem. Zastoupení advokátem (ovšem i notářem tam, kde notář může v civilních sporech strany zastupovati) jest před pracovními soudy vyloučeno, je-li předmětem sporu hodnota až včetně do 1000 Kč. V těchto sporech nemůže advokát intervenovati, leč by byl sám stranou ve sporu nebo zákonným zástupcem strany (na př: otcem, poručníkem). Intervenovati může i tehdy, je-li veřejným společníkem veřejné společnosti nebo komplementářem komandity. Advokát je ve sporech toho druhu vyloučen ze zastupování i tehdy, je-li funkcionářem podniku, tvořícího procesní stranu. »Funkcionářem« jest tu míněna osoba, k zastupování podniku jinak podle zákona oprávněná, určovaná volbou tak, že změna této osoby netvoří změnu společenské smlouvy. Jde tu především o reprezentační funkce ve společnostech kapitálových (s výjimkou akciové komandity), tedy zejména o správní rady společností akciových, jednatele společností s r. o., členy představenstva při družstvech.

Nutnost zastoupení advokátem zná zákon o pracovních soudech jen v jednom případě: dovolání na Nejvyšší soud proti rozsudkům II. instance, které jest podávati vždy ve formě přípravného spisu, musí býti podepsáno advokátem, stejně i odpůrcova dovolací odpověď (§ 34 zák.). Ponevadž pak veřejné ústní jednání, které civilní řád soudní v historických zemích sice nevylučuje, ale které se nikdy nekoná, jest § 35 zák. výslovně vyloučeno, není v nižších stolicích a při ústním jednání vůbec zastoupení advokátem nikdy nutností, nýbrž toliko připuštěno, ovšem s ome-

zením shora uvedeným. Jsou-li strany zastoupeny advokáty, může jim býti uloženo za podmínek § 20, odst. 2. zák., aby předložily přípravná podání (ještě kromě žaloby ovšem).

Jest zajímavo zmíniti se v této souvislosti o právu chudých. Předpisy o tom nedoznaly změny i pro řízení před pracovními soudy. Udělením práva chudých získává chudá strana, kromě jiných známých úlev sem nespadaajících, právo žádati, aby jí byl zřízen jako zástupce chudých advokát, a to jednak ve sporech, kde je zastoupení advokáty předeepsáno, jednak ve sporech o hodnotu vyšší než 2000 Kč v těch místech, kde jsou aspoň dva advokáti (§ 64 č. 3. c. ř. s.). Dále obsahuje udělení práva chudých oprávnění, aby chudá strana ve sporech, kde zastoupení advokátem není zákonně nařízeno a kde žalobu jest nutno podati u jiného soudu než u soudu bydliště chudé strany, mohla žalobu podati do protokolu u soudu svého bydliště a aby jí byl k jejímu zastupování zřízen u procesního soudu bezplatný zástupce chudých (§ 64, č. 4 c. ř. s.). Jest to v praxi namnoze opět advokát, i když poslední věta právě cit. paragrafu ukládá toto zastupování úředníkům soudu nebo státního zastupitelství. Totéž platí, i když chudá strana jest žalována mimo okres svého bydliště. Zákon o pracovních soudech bude míti na tato ustanovení vliv jen potud, že ve sporech před pracovními soudy o hodnotu do 1000 Kč bude míti chudá strana, kde jí vznikne nárok na zřízení zástupce chudých, vždy právo jen nad to, aby jí byl zřízen zástupcem úředník soudu nebo státního zastupitelství, a to ovšem buď úředník soudcovský nebo i nesoudcovský (§ 133 jedn. řádu). Zastupování

advokátem zůstává totiž ve sporech těch vyloučeno a převzetí zastupování takového není veřejnou občanskou povinností.

Zákon o pracovních soudech ustanovuje, že strana procesní může se jinak dáti zastoupiti každou svéprávnou osobou, která jest schopna před soudem jednati. Omezení § 29 c. ř. s. odst. 1. zde neplatí. Bude se však vyžadovati na příklad kvalifikace jazyková (znalost státního jazyka, je-li jazykem, v němž se proces projednává). Také před pracovními soudy nesmějí býti za zmocněnce připuštěny osoby, které jsou u soudů známy jako pokoutníci, to jest ti, kdož mejsouce advokáty nebo notáři po živnostensku, t. j. stále a za účelem zisku strany zastupují. Otázka pokoutnictví je tím důležitější, poněvadž § 23 zákona podstatně rozšířil možnost stran dáti se zastupovati jinými osobami proti dřívějšímu stavu (§ 25 zák. o živn. soudech). Zkušenost ukazuje, že boj proti pokoutníkům jest současně i bojem proti nemírnému využívání nezkušených stran osobami, jinak nekontrolovanými a často mnohonásobně nákladnějšími než tarifem vázaný zástupce z profese.

Každý, kdo chce jako zmocněnec procesní strany vystupovati, musí se při prvním úkonu, který podniká, prokázati plnou mocí. Přítomná strana může dáti svému zástupci plnou moc do protokolu, což se v protokolu vyznačí (§ 20, odst. I., č. 2. zák.). Nemůže-li se zástupce vykázati plnou mocí, má mu býti uložena lhůta k jejímu předložení, k návrhu protistrany též pod následky zmeškání. Soud mu však může též uložit, aby složil jistotu za náklady sporu a škodu (§ 38 c. ř. s.).

O obsahu plné moci platí jednak ustanovení civ. soudního řádu o plné moci procesní, jednak ustanovení občanského zákona o plné moci k jednotlivým výkonům. Advokátu může býti udělena (ve vztahu k protistraně) jen procesní plná moc. Jiným osobám možno udělit plnou moc procesní nebo omezenou plnou moc k jednotlivým úkonům. Nutno zdůrazniti, že plná moc procesní činí ze zmocněnce vůči protistraně pána pře, pokud nejedná v přítomnosti procesní strany. Nárok na náhradu útrat, spojených s přivzetím zmocněnce, má zvítězivší strana podle obecných předpisů, platných v civilních řízeních. Zejména nutno uvésti, že strana,

zastupovaná zmocněncem, který není advokátem, nemá proti odpůrci nároku na nahrazení odměny, kterou snad svému zmocněnci slíbila a zaplatila. Na zaplacení advokátních výloh tam, kde je zastoupení advokátem připuštěno, zvítězivší strana nárok má. § 16 vlád. nař. č. 95/1923 dává advokátům (nikoli však notářům) privilej, že mají ve vlastní věci nárok na náhradu stejných poplatků, jako advokát zmocněný. To platí i v řízení před pracovními soudy. Ovšem tam, kde advokát vystupuje ve vlastní věci jako strana ve sporu o hodnotě do 1000 Kč, nebude míti nároku na náhradu vyšších útrat (zejména ne palmáru) než kterákoli jiná strana, poněvadž právě zastoupení zmocněným advokátem není přípustno.

Proti stavu v praxi podle zákona o živnostenských soudech jest úprava zastupování stran v zákoně o pracovních soudech značným pokrokem, plně odůvodněným významem sporů před pracovními soudy projednávaných. Zákon o pracovních soudech pak sporných a závažných otázek jen přidal, takže již k ulehčení skutečného nalézáni práva jest součinnost většího počtu odborných právníků na místě. Otázka láce sporu nemůže tu býti nepřekonatelnou překážkou. Je zajímavo, že největší odpor proti připuštění advokátů vůbec v pracovním soudnictví kladly obchodní a živnostenské komory, tedy zájmové orgány těch, kteří se pravidelně před pracovními soudy vyskytnou jako žalovaní. Naopak t. zv. láce sporu může býti považována i za lakadlo pro zaměstnavatele, aby svoje zaměstnance neodůvodněně zkracovali v jejich nárocích. Vždyť jest tu především vždy naděje, že zaměstnanec se k žalobě ani neodhodlá. A dojde-li k žalobě nese zaměstnavatel jen risiko zákonných úroků z prodlení (jsou-li žádány) a kolkových poplatků. Nelze proto říci, že by vyloučení nebo omezení zastupování advokátem bylo všeobecně ve prospěch zaměstnanců. Při zákonné úpravě této otázky s hlediska zaměstnanců doporučovalo by se zavésti obdobné opatření, jaké nacházíme v § 158 zák. o pens. poj. (26/1929). V řízení pracovním by věc vypadala tak, že proti žalobci, pokud se domáhá svých nároků ze mzdy (snad až do určité výše) nebylo by dovoleno žalovanému zaměstnavateli účtovat útraty.

